

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

לך לך

(חלק טו — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת לך לך, ד"י מרחשון, ה'תשפ"ב (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

לך לך

70

הם היו „מכעיסין ובאין“, ונח הי' „צדיק גו' בדורותיו“, הי' נח צריך ליטול „חלקו וחלק חבירו (דהעשרה דורות) בגן עדן“?

ב. על כך ביארו המפרשים⁵: כיון שנח לא התפלל על אנשי דורו, ולא הקדיש את עצמו לקרב את אנשי דורו להקב"ה ולפעול עליהם שיתנהגו כדבעי, לכן לא „זכה“ במדה גדולה די' כדי שיטול „שכר כולם“;

משא"כ אברהם, שפרסם אלקותו בעולם („ויקרא שם בשם ה' אֱלֹהֵי עוֹלָם“⁸) וקירב בני אדם להקב"ה, כדברי חז"ל⁹ על הפסוק¹⁰ „ואת הנפש אשר עשו בחרון“, זכה לפיכך לקבל „שכר כולם“.

71

א. איתא במשנה¹: „עשרה דורות מנח ועד אברהם להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שבא אברהם אבינו וקבל שכר כולם“.

וצריך להבין: כיון שעשרה דורות אלו היו „מכעיסין ובאין“, כאמור במשנה זו גופא, א"כ איזה שכר היו ראויים לקבל שאותו קיבל אברהם?

יתירה מזו: לעיל במשנה נאמר „עשרה דורות מאדם ועד נח להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין עד שהביא עליהם את מי המבול“ – מבלי להוסיף שנח „קבל שכר כולם“; והטעם מובן בפשטות: כיון ש„היו מכעיסין ובאין“, ממילא לא היו ראויים לכל שכר.

ולפי זה קשה ביתר שאת, מדוע לענין „עשרה דורות מנח ועד אברהם“, שאף הם היו „מכעיסין ובאין“, מסיים במשנה שאברהם „קבל שכר כולם“?

יש מפרשים² שלכל אדם מיועד חלק מסויים בגן עדן³, ורק אם „נתחייב“ (שאז נוטל „חלקו בגיהנם“), אזי מגיע אחר ש„זכה“, ו„נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן“³.

אבל לפי זה קשה ברישא – „עשרה דורות מאדם ועד נח כו'“: מאחר שאף

(4) ר"פ נח.
 (5) ראה מחזור ויטרי כאן. לקו"ש ח"ג ע' 756 ואילך. וראה רש"י ור"י (ועוד) כאן: נח כו' לא הי' צדיק כ"כ כו'.
 (6) זח"א סז, ב. קו, א. רנד, ב. ח"ג טו, א.
 (7) ואף שנח הי' „אומר להם עתיד הקב"ה להביא מבול לעולם אולי ישובו“ (פרש"י נח ו, יד – ע"פ נחומא ה) ובסנהדרין (קת, א"ב): מלמד שהי' נח הצדיק מוכיח אותם כו' – מ"מ: נח לא התעסק עם אנשי דורו כו', ורק כשבאו אליו ושאלו ע"ד בנין התיבה כו' אז הוכיח אותם (ראה לקו"ש ח"ב ע' 322. לעיל ע' 40. לקמן ע' 89).
 (8) וירא כא, לג. וראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.
 (9) ב"ר פל"ט, יד. וש"נ. זח"א עט, א. ובכ"מ. פרש"י ותרגום פרשתנו יב, ה. וראה גם סוטה י, רע"ב. ב"ר שם, טז. ובכ"מ.
 (10) פרשתנו שם.

(1) אבות פ"ה מ"ב.
 (2) ראה רבינו יונה, רע"ב ופירש"י לאבות שם.
 (3) חגיגה טו, א.

בדברי המשנה שהקב"ה הוא „ארך אפים” – הלא מקרא מלא דבר הכתוב¹⁴: „ה' (א"ל) ארך אפים והיינו (כמובא בפירושו רש"י¹⁵) „לצדיקים ולרשעים”?

בפשטות יש לומר¹⁶, שהחידוש במשנה הוא – „כמה ארך אפים כו”:

בפסוק לא נזכר עד כמה נמשכת מדת „ארך אפים” של הקב"ה; ועל זה באה המשנה „להודיע כמה כו”¹⁷, שהקב"ה מאריך אף אפילו עד „עשרה דורות”.

אבל הא גופא טעמא בעי: מהו הביאור בכך שהקב"ה מאריך אף אפילו עד „עשרה דורות”, ומהי ההדגשה ב„עשרה דורות” דוקא?

ד. ויובן כל זה בהקדמת הביאור בענין נוסף: סדר המשניות הרי הוא בדיוק¹⁷, ובפרט – סדרן של משניות באותו הפרק, וכיון שכן צריך להבין: מהי השייכות בין המשנה ד„עשרה דורות מאדם” למשנה שלפניו „בעשרה מאמרות

נברא העולם כו”¹⁸? ואם רק מפאת סדר הענינים בזמן, שהעשרה דורות מאדם עד נח החלו תיכף לאחר ש„נברא העולם”, הי' לו לתנא להקדים את המשנה דלקמן¹⁸ „עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות כו” העוסקת בסיום הענין

אלא שעדיין אינו מובן: בהנחה שהי' שכר מסויים מיועד לעשרה דורות שמאדם ועד נח (לפי שכל אדם יש לו חלק בגן עדן וכו', כנ"ל), וכיון שנח לא קיבל את שכרם שלהם, כי חסרה אצלו הזכות על כך – א"כ מי קיבל את חלקם בגן עדן?

ואין לומר שחלק זה לא קיבלו שום אדם, דהנה על גן עדן נאמר¹¹ „ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה”, ולאחר חטא עץ הדעת משמש גן עדן כמקום קבלת השכר עבור „לעבדה אלו רמח מצוות עשה ולשמרה אלו ססה מצוות לא תעשה”¹² בעולם הזה – היינו שגן עדן נועד לאדם, ולשם תכלית ומטרה; וא"כ לא יתכן שמקום בגן עדן ישאר „ריקן”, ובפרט מקום הכולל חלקים של כל בני האדם במשך עשרה דורות, ודורות ארוכים ביותר¹³, אלא בוודאי מוכרח מישהו לבוא לשם ולמלא את התכלית דגן עדן.

ועל כרחך צריך לומר, שלעשרה דורות שמאדם ועד נח לא הי' מלכתחילה כל חלק ושכר משלהם; אבל צריך להבין: כמה נשתנה לגריעותא ה„מכעיסין” דדורות אלו מעשרת הדורות שלאחריהם?

ג. גם אינו מובן: מהו החידוש

(14) תשא לד, ו. שלח יד, יח.

(15) שלח שם (מסנהדרין קיא, סע"א. וראה גם עירובין כב, א. ב"ק ג, רע"ב). ובפרש"י תשא שם: שמא יעשה תשובה.

(16) דרך חיים (להמהר"ל) לאבות שם.

(17) ונפק"מ להלכה בנוגע מחלוקת ואח"כ

סתם כו' – כידוע בכללי הש"ס. וראה תוס' – ב"ק (קב, א ד"ה אין), ריש ב"מ וב"ב.

(18) משנה ו.

(11) בראשית ב, טו.

(12) אוה"ת בראשית (ח"ו ע' 2082 – בשם אריז"ל). וראה לקו"ת שה"ש (מת, ד). יל"ר בראשית. זח"א כז, א. תקו"ז תכ"א (סב, א). שם תנ"ה (פת, ב).

(13) שהרי בודאי הסברא נותנת – שהחלק בג"ע הוא לפי ערך ריבוי עבודתו את ה' במשך ימי חייו שניתנו לו.

לפעול „קיום“ (ועי"ז לקבל „שכר כולם“)?

והביאור בזה:

כשם שבמלחמות – כפשוטן – דבני ישראל היו דברים שהחרימו והיו דברים שלקחו בשלל,

כן במלחמה עם הרע שבעולם ישנם שני סוגים ברע²² (וממילא שני אופנים כיצד „לפעול“²³ בהם²⁴):

(א) ענינים שהם רע גמור, ואין בהם טוב כלל; ודברים כאלו יש לאבד – ע"ד „שכירתן זוהי טהרתן“²⁵.

73 וכמבואר בלקוטי תורה²⁶ בענין שריפת הפרה, ש„פרה“ רומזת למעשים הרעים שהם „באמת רע גמור מצד עצמם“, ולכן שורפים את הפרה – שהרי „אין לה תקנה אלא ביטולה והעברתה מן העולם“; ואין נשאר ממנה כי אם האפר, המורה על עצם „כח המתאוה“ שאינו „רע מצד עצם עצמותו“.

(ב) ענינים שיתכן שבגילוי לא נראה בהם טוב כלל, ומכל מקום אפילו במצב זה יש בהם ניצוץ טוב; ולכן אין צריך לאבדם, אלא יש לפעול בהם עד אשר,

(22) בארוכה – תניא פ"ו ואילך.

(23) כמש"נ: (מ) כל מלאכתו אשר ברא אלקים (צריך) לעשות (לתקן) – בר פ"א, ו. ובפרש"י שם.

(24) ע"ד ב' הפירושים (ספרא בחוקותי כו, ו) ב„והשבתי חי רעה מן הארץ“: (א) מעבירם מן העולם, (ב) משביתם שלא יזיקו. וראה יהל אור (ובמילואים) לתהלים צב, א. ולהעיר מצפע"נ – להרגצובי – בחוקותי שם.

(25) כלים רפ"ב (משא"כ בהאופן דב"ק גד), (א) ששבירתן זהו מיתתן.

(26) חקת נו, ג ואילך.

ד„נברא העולם“ – לפני הזמן ד„עשרה דורות כו“¹⁹.

והביאור בזה: במשנה הקודמת נאמר ש„בעשרה מאמרות נברא העולם כו“ ואשר זה מלמדנו ענין כפול: „להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם כו' וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם כו'“.

ובהמשך ובהתאם לשני לימודים אלו בקשר לשני סוגי בני אדם הללו (א) להפרע מן הרשעים שמאבדין כו'. (ב) וליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין כו' מלמדתנו המשנה הב' אודות אותם ב' ענינים²⁰:

(א) „עשרה דורות מאדם ועד נח וכו“ – עשרה דורות אלו היו רשעים שהיו מאבדין את העולם, ולכן הענישם הקב"ה („להפרע“) – „שהביא עליהם את מי המבול“.

(ב) „עשרה דורות מנח ועד אברהם כו' עד שבא אברהם וקבל שכר כולם“ – אף שגם עשרה דורות אלו „היו מכעיסין ובאיין“, הנה אברהם אבינו „קיים“ את העולם: הוא פעל קיום גם בכל העשרה דורות שלו²¹, ולכן „שכר כולם“ הי' במציאות והוא נטל „שכר כולם“.

ה. ועדיין לא נתבאר: מהו אפוא ההפרש בין ב' התקופות ד„עשרה דורות“, שדוקא בתקופה הב' הי' אפשר

(19) כמו שהקשו במד"ש, נחלת אבות ודרך חיים לאבות.

(20) ראה בס' שבערה הקודמת.

(21) ראה רבינו יונה שם: מלא כל החסרונות

כו'.

ובאין" בכל עשר הבחינות (הדורות) של הרע³¹.

ז. כל אדם נקרא „עולם קטן“³² – וכשם שישנן ב' תקופות של עשרה דורות ב„עולם גדול“, כך קיימות ב' „תקופות“ אלו ב„עולם קטן“ – אצל היחיד בעבודתו ית':

כאשר אדם שקוע במשך „עשרה ימים“ שלמים בענינים בלתי רצויים, ועם כל זה „וטוב לו“, הרי יכול הוא להעלות בדעתו שגם להבא יהי מצבו כפי שהי' עד עכשיו – „והתברך בלבבו לאמר שלום יהי לי כי בשרירות ליני אלך“³³ – ועל כך נאמר במשנה, שמה שהיתה לו השפעת הטוב עד הנה (הגם שאינו כדבעי) הרי זה מכיון שהקב"ה „מאריך אף“³⁴; אבל הדבר יפסק לאחר שיעבור הזמן הקצוב³⁵.

ולכן עליו לעבוד עבודתו באופן ד„הביא עליהם את מי המבול“ – לבטל את הענינים הבלתי רצויים מכל וכל.

אבל עבודה זו אינה מספקת, כי מאחר שכבר עברו עליו „עשרה ימים“ שלמים בענינים בלתי רצויים, הרי שחסר בענינים הטובים שהי' יכול (וממילא – צריך) לפעול בזמן שעבר – והרי „ימים יצרו גו“³⁶: לכל אדם ישנו

אדרבה, יקבלו קיום, ע"י הפיכתם מרע לטוב [עד, ע"ד לשון חז"ל²⁷: „מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר“].

וזהו ההפרש בין „עשרה דורות“ הראשונים לאחרונים: הרע של עשרה דורות שמאדם ועד נח הי' רע גמור, ורע כזה מאבד את העולם; ולכן איבדם הקב"ה לגמרי מעל פני האדמה, „הביא עליהם את מי המבול“.

משא"כ עשרה דורות שמנח ועד אברהם, אע"פ שאף הם „היו מכעיסין ובאין“, מכל מקום הי' הרע שלהם מסוג כזה שאפשר להפכו לטוב; ולכן, כאשר בא אברהם אבינו ו„קיים“ את העולם ע"י עבודתו, שתיקן והשלים את כל עשרה דורות אלו – קיבל „שכר כולם“.

ו. הטעם לכך שהקב"ה מאריך אף עד עשרה דורות:

כבר נתבאר כמה וכמה פעמים²⁸, ש„עשר“ הוא מספר שלם ומושלם הכולל את כל מיני השלימות²⁹; וכשם שכך הוא בצד הקדושה, כן הדבר בהיפך הקדושה: ההיקף המלא והשלם של הרע כלול במספר עשר, ו' בחינות³⁰.

ולכן הקב"ה מאריך אף (וממתין לעשיית תשובה) עד עשרה דורות – דהיינו, שתתמלא סאתן של ה„מכעיסין

(31) ראה גם דרך חיים שם.

(32) תנחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, ב).

ועייג"כ אדר"נ פל"א. קה"ר א, ד. ועוד.

(33) נצבים כט, יח.

(34) ראה לעיל ע' 67-66 ובהנסמן שם.

(35) ראה בארוכה קונטרס ומעין מ"א פ"ב ואילך.

(36) תהלים קלט, טז. המשך באתי לגני ה"שית ספ"י.

(27) מנחות מד, א.

(28) ראה לקו"ש ח"ג ע' 282 ס"ג ובנסמן שם

– לענין עשרה מישראל.

(29) ראב"ע לשמות ג, טו. פרדס ש"ב.

(30) ראה תניא רפ"ו.

מספר ימים מסויים שנקבעו לו לעסוק בהם בעבודת ה';
 חשוכא לנהורא, הרי הוא מתקן ומשלים גם את מה שהחסיר בימים הקודמים, ועד לאופן ד"וקבל שכר כולם".
 ולכן עליו להתעסק באופן העבודה השני (של התקופה הב' ד"עשרה דורות") – לפעול "קיום" גם בימים שעברו: ע"י העבודה דאתהפכא

(משיחת ש"פ ראה תשל"ה)

